

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Traducerea și permisiunea de republicare au fost oferite sub autoritatea Direcției Generale Agent Guvernamental, Ministerul Justiției al Republicii Moldova (justice.gov.md). Permisiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

The present text and the authorisation to republish were granted under the authority of the Governmental Agent's General Department from the Ministry of Justice of the Republic of Moldova (justice.gov.md). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Direction générale de l'Agent gouvernemental du Ministère de la Justice de la République de Moldova (justice.gov.md). L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

MAREA CAMERĂ

CAUZA GUJA c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 14277/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

12 februarie 2008

Această hotărâre este definitivă, însă poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Guja c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, întrunită în cadrul Marii Camere compuse din:

Jean-Paul Costa, *Președinte*,
Christos Rozakis,
Nicolas Bratza,
Boštjan M. Zupančič,
Peer Lorenzen,
Francoise Tulkens,
Giovanni Bonello,
Josep Casadevall,
Rait Maruste,
Kristaq Traja,
Snejana Botoucharova,
Stanislav Pavlovski,
Lech Garlicki,
Alvina Gyulumyan,
Ljiljana Mijović,
Mark Villiger,
Päivi Hirvelä, *judcători*,
și Erik Friberg, *Grefier*,

Deliberând la 6 iunie 2007 și 9 ianuarie 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la ultima dată menționată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 14227/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către dl Iacob Guja („reclamantul”), la 30 martie 2004.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl V. Gribincea și dl V. Zamă, avocați din Chișinău și membri ai organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru drepturile omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agenția săi, dl V. Pârlog și dl V. Grosu.

3. Reclamantul a pretins o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare garantat de articolul 10 al Convenției, în special, a dreptului de a comunica informații, ca rezultat al demiterii sale de la Procuratura Generală pentru divulgarea a două documente, care, în opinia sa, dezvăluiau o ingerință a unui politician de rang înalt în proceduri penale pendinte.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții). La 28 martie 2006, o Cameră din cadrul acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia. La 20 februarie 2007, o Cameră compusă din Nicolas Bratza, *Președinte*, Josep Casadevall, Giovanni Bonello, Ljiljana Mijović, Kristaq Traja, Stanislav Pavlovski și Lech Garlicki, *judecători*, precum și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*, s-a desesizat în favoarea Marii Camere și niciuna din părți nu s-a opus la aceasta (articolul 30 al Convenției și articolul 72 al Regulamentului Curții).

5. Componenta Marii Camere s-a constituit în conformitate cu prevederile articolului 27 §§ 2 și 3 al Convenției și ale articolului 24 al Regulamentului Curții.

6. Atât reclamantul cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cererii. Părțile au răspuns în scris la observațiile fiecăreia dintre ele.

7. La 6 iunie 2007, a avut loc o audiere publică în Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg (Articolul 59 § 3 al Regulamentului Curții).

În fața Curții au compărut:

(a) *din partea Guvernului*

DI V. GROSU,
DI G. ZAMISNÎI,

*Agent,
Consultant;*

(b) *din partea reclamantului*

DI V. GRIBINCEA,
DI V. ZAMĂ,
DI I. GUJA,

*Avocați,
Reclamant.*

Curtea a audiat prezentările dlui Grosu, ale dlui Gribincea și dlui Zamă.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

8. Reclamantul, dl Iacob Guja, s-a născut în anul 1970 și locuiește în Chișinău. La momentul evenimentelor, el era șeful Serviciului de Presă al Procuraturii Generale.

1. Contextul cauzei

9. La 21 februarie 2002, patru polițiști (M.I., B.A., I.P. și G.V.) au reținut zece persoane bănuite de săvârșirea unor infracțiuni legate de

alegerile parlamentare; una dintre acestea era, de asemenea, bănuită că era conducătorul unei organizații criminale. Ulterior, bănuții au fost eliberați din detenție și s-au plâns procuraturii de maltratare și lipsire de libertate fără temei legal de către cei patru polițiști. Ca rezultat al plângerii lor, a fost pornită o urmărire penală împotriva polițiștilor care au fost acuzați, *inter alia*, de maltratare și lipsire de libertate fără temei legal.

10. În iunie 2002, cei patru polițiști au scris scrisori, pe care ei le-au semnat toți, pe adresa președintelui Voronin, prim-ministrului Tarlev și vicepreședintelui Parlamentului Mișin, cerând protecție împotriva procurorilor. Ei au descris opiniile lor cu privire la procedurile penale și s-au plâns că acțiunile procuraturii erau abuzive. Ei au cerut verificarea legalității acuzațiilor penale aduse lor. La 21 iunie 2002, dl Mișin a transmis Procuraturii Generale scrisoarea pe care el a primit-o împreună cu o notă de însoțire. Nota a fost scrisă pe o foaie cu antetul Parlamentului și nu a fost marcată ca fiind confidențială. Ea conținea următoarele:

„Stimate dle Rusu,

După citirea acestei scrisori, apare o întrebare: adjunctul Procurorului General luptă împotriva infracționalității sau a poliției? Această chestiune devine și mai gravă prin faptul că polițiștii în cauză sunt din cadrul uneia dintre cele mai bune echipe ale Ministerului Afacerilor Interne, a cărei activitate este blocată acum din cauza eforturilor angajaților Procuraturii Generale. Vă rog să vă implicați personal în această cauză și să o soluționați în strictă conformitate cu legea.”

11. În ianuarie 2003, dl Voronin a efectuat o vizită la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției pe parcursul căreia el a discutat, *inter alia*, problema exercitării de către unii funcționari publici a presiunii necorespunzătoare asupra organelor de drept în ceea ce privește procedurile penale pendinte. Președintele a îndemnat la combaterea corupției și a cerut colaboratorilor organelor de drept să ignore orice încercări ale funcționarilor publici de a exercita presiuni asupra lor. Declarațiile Președintelui au fost făcute publice de către media.

12. La o dată nespecificată, urmărirea penală împotriva polițiștilor a fost încetată.

2. Dezvăluirea documentelor

13. La câteva zile după îndemnul făcut de către dl Voronin de a combate corupția, reclamantul a trimis unui ziar, *Jurnal de Chișinău*, copii ale două scrisori („scrisorile”) care au fost primite de către Procuratura Generală.

14. Prima a fost nota scrisă de către dl Mișin (a se vedea paragraful 10 de mai sus). A doua a fost scrisă de către dl A. Ursachi, un viceministru din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și a fost adresată unui adjunct al procurorului general. Ea a fost scrisă pe o foaie cu antetul Ministerului Afacerilor Interne și nu a fost marcată ca fiind confidențială. Ea conținea, *inter alia*, următoarele:

„... Maiorul de poliție M.I. [unul din cei patru polițiști: a se vedea paragraful 9 de mai sus] la 12 mai 1999 ... a fost recunoscut culpabil de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de articolele 116 alin. 2 [privațiunea ilegală de libertate săvârșită într-un mod primejdios pentru viața sau sănătatea părții vătămate fie cu provocarea suferințelor fizice], 185 alin. 2 [excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, însoțite fie de acte de violență, fie de folosirea armei, fie de acțiuni de tortură], 193 alin. 2 [constrângerea de a face depoziții însoțită de acte de violență asupra persoanei sau batjocorirea ei], fiind stabilită o pedeapsă în formă de amendă în mărime de 80 salarii minime (1440 lei) (MDL) (128 euro (EUR)). În baza art. 2 al Legii despre amnistie, el a fost absolvit de pedeapsa stabilită.

... la 24 octombrie 2001, maiorului de poliție M.I. i s-a permis activitatea de mai departe în cadrul Ministerului Afacerilor Interne.”

3. *Articolul din Jurnal de Chișinău*

15. La 31 ianuarie 2003, *Jurnal de Chișinău* a publicat un articol intitulat: „Vadim Mișin intimidează procurorii”. Articolul conținea, *inter alia*, următoarele:

„La finele săptămânii trecute, în cadrul ședinței colegiului Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Președintele a chemat instituțiile de drept la conlucrarea în combaterea corupției și crimei organizate, cerându-le acestora să nu dea curs telefoanelor parvenite de la persoanele cu funcții de răspundere pentru a soluționa anumite dosare.

Atitudinea șefului statului în acest sens nu e întâmplătoare. Fenomenul a luat amploare, mai ales în ultimii ani, lucru semnalat atât de mediile de informare în masă, cât și de diferite organisme internaționale.

Chiar dacă presa a scris, în ultimul timp, despre faptul că deputatul comunist A.J. a încercat să influențeze ancheta în cazul unui amic mai vechi, șef în cadrul Ministerului Agriculturii și Alimentației, prins în flagrant în timp ce lua mită, nu s-au luat măsuri în vederea elucidării cazului în justiție. ...

De asemenea, s-a scris și despre faptul că dl Mișin, i-ar fi cerut procurorului general să-i demită pe procurorii I.V. și P.B., care anchetau cazul dispariției șefului adjunct al Departamentului Tehnologii Informaționale, P.D.. Toate astea pentru că cei doi ar fi dat de dovezi ce atestau implicarea în „afaceri” necurate a unor funcționari din cadrul Ministerului de Interne.

De altfel, până în prezent, nu au fost făcute publice rezultatele anchetei de serviciu, inițiate de procurorul general pe marginea activității celor doi procurori. Surse din procuratură au spus că, deși I.V. și P.B. nu au fost găsiți vinovați, ei au fost obligați să plece, la cererea unei persoane din conducerea țării.

Acum, când declarațiile șefului statului, referitoare la protecționism, sunt încă proaspete, vă propunem o investigație la tema care vizează persoane din conducerea țării.

Vicepreședintele Parlamentului încearcă să ia apărarea la patru ofițeri de poliție împotriva cărora a fost declanșată o anchetă penală. Afecțiunea pentru polițiști a lui Mișin este mai veche, deoarece de acolo i se trag „rădăcinile”. Sursele noastre au declarat că acesta nu ar fi unicul caz când Mișin intervine în favoarea polițiștilor certați cu legea.

...

... Procuratura sectorului Ciocana a inițiat un proces penal împotriva a patru ofițeri de poliție ... după ce aceștia au aplicat forța la reținerea ilegală a unui grup de persoane.

... apărătorii ordinii publice i-au lovit pe [reținuți] cu pumnii și picioarele. ... De asemenea, unuia din ofițerii de poliție i-a fost încredințată vina de fals în acte publice, după ce a inclus intenționat în procesul verbal de reținere administrativă, date false Cei patru ofițeri de poliție se mai fac vinovați de constrângere de a face depoziții

Anchetarea cazului a durat mai mult de un an. În momentul în care ancheta era pe punctul de a fi finalizată ... ofițerii de poliție au început să-și caute protecție la mai marii statului.

...

La 20 iunie 2002, polițiștii îi expediază președintelui Vladimir Voronin, premierului Vasile Tarlev și vicepreședintelui Parlamentului Vadim Mișin o plângere, solicitându-le să intervină pentru a stopa procesul de anchetă, întrucât, potrivit lor, Procuratura a inițiat neîntemeiat ancheta penală împotriva lor.

...

Primul care a reacționat la plângerea polițiștilor a fost vicepreședintele Legislativului Vadim Mișin. La 21 iunie 2002 ... el a expediat procurorului general o țidulă în care, pe un ton ultimativ, îi cere să intervină personal în cazul celor patru ofițeri de poliție. Chiar dacă îi cere procurorului general să se implice în acest caz „în strictă conformitate cu legislația”, tonul în care este scrisă dispoziția denotă foarte clar că Mișin îi ordonă acestuia să soluționeze cât mai urgent acest caz.

Ca urmare a intervenției mai marilor statului, Procuratura Generală stopează investigația și inițiază în ordine de supraveghere un control asupra corectitudinii procesului de anchetă în privința celor patru ofițeri de poliție ...

...

... Surse din cadrul MAI au confirmat că maiorul de poliție M.I. [unul din cei patru polițiști] a fost [anterior] condamnat de Curtea de Apel, însă acestuia i s-a stabilit o pedeapsă cu o amendă echivalentă a 80 salarii minime – MDL 1,440. Conform Legii privind amnistierea unor categorii de condamnați, el a fost amnistiat. Mai mult, la 24 octombrie 2001 ... acestuia i s-a permis să activeze în cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

Fără a comenta deciziile Curții de Apel, vrem să facem câteva precizări. M.I. a fost condamnat în baza articolelor 116, 185 și 193 ale Codului Penal, pentru exces de putere, constrângere de a face depoziții și privațiune ilegală de libertate. Pentru aceste infracțiuni, Codul Penal prevede pedepse cu privațiune de libertate între 1 an și 5 ani. El s-a ales cu o amendă.

Mai mult decât atât, Ministerul Afacerilor Interne îl supune pe acesta atestării în perioada când acesta era cercetat, fără a aștepta rezultatele anchetei.”

16. Articolul din ziar era însoțit de fotografii ale scrisorilor semnate de către dl Mișin și dl Ursachi.

4. Reacția Procuraturii Generale

17. La o dată nespecificată, Procurorul General i-a cerut reclamantului să explice cum au ajuns cele două scrisori să fie publicate în presă.

18. La 14 februarie 2003, reclamantul i-a scris Procurorului General recunoscând că el a trimis cele două scrisori ziarului. El a declarat *inter alia*:

„Gestul meu a fost dictat de declarațiile făcute de [Președintele] țării în ce privește lupta cu corupția și protecționismul. Am făcut acest pas fiind încrezut că contribuî și eu la lupta cu aceste flagele care macină tânăra democrație a statului nostru și anume așa un fenomen care în ultimul timp capătă proporții cum este traficul de influență.

Am crezut atunci și cred și în continuare că dacă fiecare dintre noi ar contribui cu câte ceva la deconspirarea unor persoane care făcând uz de funcțiile pe care le dețin influențează buna înfăptuire a justiției, situația s-ar schimba în mai bine.

De asemenea, consider că materialele difuzate de mine ziarului *Jurnal de Chișinău* nu au un caracter secret. Intenția mea nu a fost să fac un deserviciu organelor procuraturii, ci invers, am încercat să fac o imagine pozitivă acestei instituții în societate.”

19. La o dată nespecificată un procuror, I.D., care era bănuît că i-a dat scrisorile reclamantului, a fost concediat.

20. La 17 februarie 2003, reclamantul i-a mai scris o scrisoare Procurorului General, informându-l că scrisorile nu au fost obținute de la I.D.. El a adăugat următoarele:

„Dacă felul cum am procedat constituie o încălcare a regulamentelor interne, răspunderea pentru aceasta o port personal.

Am acționat astfel, conducându-mă de Legea privind accesul la informație, de Legea cu privire la procuratură și de Codul Penal, crezând, totodată, că apelurile [Președintelui] către cetățeni de a deconspira acțiunile de corupție și protecționism sunt sincere. Spre marele meu regret, a trebuit să constat cu stupefație că Procuratura Generală ridică la rang de secret de stat o scrisoare a unui demnitar de stat (care în opinia mea constituie o imixtiune directă a politicului în buna desfășurare a justiției). Acest fapt, cât și conținutul ordinului de concediere din organele procuraturii a dlui I.D. mă îngrijorează și mă fac să am mari rezerve în ceea ce privește respectarea legii și drepturilor omului în Republica Moldova.”

21. La 3 martie 2003, reclamantul a fost concediat. Scrisoarea de concediere prevedea, *inter alia*, că scrisorile transmise de către reclamant ziarului erau secrete și că el nu s-a consultat cu șefii celorlalte direcții ale Procuraturii Generale înainte de a le transmite, ceea ce a constituit o încălcare a punctelor 1.4 și 4.11 ale Regulamentului Intern al Serviciului de Presă (a se vedea paragraful 31 de mai jos).

5. Procedurile de restabilire în funcție inițiate de către reclamant

22. La 21 martie 2003, reclamantul a intentat o acțiune civilă împotriva Procuraturii Generale cerând restabilirea în funcție. El a declarat, *inter alia*, că scrisorile pe care el le-a transmis ziarului nu au fost declarate secret în conformitate cu legea, că el nu era obligat să consulte șefii celorlalte direcții înainte de a contacta presa, că el a dat scrisorile ziarului la cererea ziarului și că demiterea sa a constituit o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare.

23. La 16 septembrie 2003, Curtea de Apel Chișinău a respins acțiunea reclamantului. Ea a susținut, *inter alia*, că reclamantul a încălcat obligațiile lui prevăzute de punctul 1.4 al Regulamentului Intern al Serviciului de Presă, deoarece el nu a consultat ceilalți șefi de direcție, și de punctul 4.11 al Regulamentului, deoarece el a dezvăluit documente secrete.

24. Reclamantul a depus recurs. El s-a bazat pe aceleași argumente ca și în cererea sa inițială de chemare în judecată. De asemenea, el a susținut că transmiterea scrisorilor către ziar nu a prejudiciat în niciun fel angajatorul său.

25. La 26 noiembrie 2003, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul pe aceleași temeiuri ca și Curtea de Apel Chișinău. Referindu-se la declarațiile reclamantului cu privire la libertatea de exprimare, Curtea Supremă de Justiție a declarat că libertatea de exprimare nu presupune dobândirea informației în mod abuziv, folosind atribuțiile de serviciu.

26. Atât Procuratura Generală cât și vicepreședintele Parlamentului, dl Mișin, se pare că nu au contestat autenticitatea scrisorilor publicate în *Jurnal de Chișinău* sau adevărul informației conținute în articolul din 31 ianuarie 2003 sau că au întreprins unele acțiuni ulterioare.

6. Plângerea penală depusă de către *Jurnal de Chișinău*

27. Deoarece Procuratura Generală nu a reacționat în modul pe care l-a anticipat *Jurnal de Chișinău* după publicarea articolului la 31 ianuarie 2003 (a se vedea paragraful 15 de mai sus), ultimul a inițiat proceduri judecătorești în vederea obținerii unei încheieri care să oblige Procuratura Generală să poarte o urmărire penală în ceea ce privește pretinsa ingerință a dlui Mișin într-o urmărire penală aflată în desfășurare. Ziarul a susținut, *inter alia*, că, în conformitate cu Codul de procedură penală, articolele din ziare și scrisorile publicate în ziare pot servi ca bază pentru pornirea procedurilor penale și că Procurorul General era obligat să dispună efectuarea unei investigații.

28. Acțiunea ziarului a fost respinsă de către Judecătoria sectorului Rîșcani la 25 martie 2003, iar la 9 aprilie 2003, de către Tribunalul Municipiului Chișinău. Instanțele de judecată au constatat, *inter alia*, că ziarul nu avea dreptul de a depune o plângere și că, în orice caz, articolul din 31 ianuarie 2003 a fost doar un articol din ziar, care exprima un punct de vedere personal, și nu o cerere oficială de a porni o urmărire penală.

7. Următorul articol din *Jurnal de Chișinău*

29. La 14 martie 2003, *Jurnal de Chișinău* a publicat o continuare a articolului său din 31 ianuarie 2003, intitulată „Mișin a declanșat vânătoarea de procurori”. Articolul descria evenimentele care au urmat după publicarea primului articol și a susținut că dl Mișin a fost înfuriat de articol și a indicat Procurorului General să identifice și să pedepsească pe cei responsabili de

transmiterea către presă a notei sale. Procurorul General s-a conformat și a declarat război subordonaților care refuzau să tolereze intervenția politică în activitatea sistemului de justiție penală. Articolul a declarat că acțiunile Procurorului General corespundeau tendinței generale care a fost observată în anii recenti de a înlocui persoanele cu experiență profesională considerabilă, care nu erau gata să se conformeze regulilor instituite de către noul Guvern cu persoane cu un trecut dubios. El a pretins că surse din cadrul Procuraturii Generale au spus ziarului că Procuratura Generală a primit indicații sistematice de la dl Mișin și de la consilierii Președintelui cu privire la cine ar trebui angajat sau demis. Doar pe parcursul anului precedent, treizeci de procurori cu experiență au fost demși din Procuratura Municipiului Chișinău.

De asemenea, articolul a dat o explicație cu privire la demiterea reclamantului ca rezultat al presiunii din partea dlui Mișin și a declarat că surse din cadrul Procuraturii Generale au spus ziarului că Procuratura a primit zeci de scrisori de la dl Mișin și V.S. (un alt oficial public de rang înalt) în legătură cu investigațiile penale aflate în desfășurare.

Potrivit surselor ziarului, doi procurori au fost demși la insistența dlui Mișin, deoarece ei au descoperit materiale incriminatoare împotriva acestuia în timpul unei investigații cu privire la dispariția unui important om de afaceri, P.D.. După demiterea lor, acea urmărire penală a fost încetată.

II. MATERIALE RELEVANTE NE-CONVENȚIONALE

A. Dreptul și practica naționale

1. *Codul muncii*

30. Articolul 263/1 al Codului muncii prevedea la momentul evenimentelor că angajații din autoritățile publice centrale puteau fi demși ca urmare a unei încălcări grave a obligațiilor lor profesionale.

2. *Regulamentul Intern al Serviciului de Presă al Procuraturii Generale*

31. Punctele 1.4 și 4.11 ale Regulamentului Intern al Serviciului de Presă al Procuraturii Generale prevăd următoarele:

„1.4 Serviciul de presă planifică și organizează în comun cu redacțiile ziarelor, revistelor, posturilor de radio și televiziune, cu conducătorii de secții și servicii ale Procuraturii Generale, tematica publicațiilor și acțiunilor de propagare a activității organelor Procuraturii prin intermediul mijloacelor mass-media.

...

4.11 [Șeful Serviciului de presă] răspunde de nivelul redactării materialelor, de veridicitatea informației primite și furnizate, de păstrarea confidențialității în conformitate cu legislația Republicii Moldova.”

32. La momentul evenimentelor, atât Regulamentul Intern al Procuraturii Generale cât și legislația Republicii Moldova în general nu conțineau prevederi cu privire la dezvăluirea de către angajați a acțiunilor ilegale comise la locul lor de muncă.

3. Codul penal și codul de procedură penală

33. La momentul evenimentelor, Codul penal conținea în articolul 190/1 o prevedere care interzicea orice ingerință într-o urmărire penală. Ea prevedea următoarele:

„Amestecul în efectuarea urmăririi penale, adică exercitarea ilegală sub orice formă a influenței asupra persoanei care efectuează cercetarea penală ... se pedepsește cu privațiune de libertate pe un termen de până la doi ani sau cu amendă în mărime de până la 100 de salarii minime.”

34. Articolul 90 al Codului de procedură penală prevedea, la momentul evenimentelor, *inter alia*, că informațiile cu privire la infracțiuni conținute în articole, notițe sau scrisori publicate în presă ar putea constitui pentru un procuror un temei pentru a porni o urmărire penală.

35. Articolul 122 al Codului de procedură penală prevedea că materialele anchetei preliminare nu puteau fi date publicității decât cu autorizația anchetatorului penal.

4. Organizarea procuraturii în Republica Moldova

36. Potrivit articolului 125 al Constituției, procurorii sunt independenți.

37. Părțile relevante ale Legii cu privire la Procuratură sunt următoarele:

„Articolul 3. Principiile fundamentale ale activității Procuraturii

1. Organele Procuraturii:

- își exercită împuternicirile independent de autoritățile publice ... în conformitate cu Legea; ...

3. ...Procurorii și anchetatorii nu pot fi membri ai nici unui partid, altor organizații și mișcări social-politice și în exercitarea atribuțiilor de serviciu se supun numai legii... .

Articolul 13. Procurorul General

1. Procurorul General:

- se numește în funcție de Parlament la propunerea Președintelui acestuia pe un termen de 5 ani;

- are un prim-adjunct și adjuncți numiți, la recomandarea lui, de către Parlament... .”

5. Legea cu privire la petiționare și Legea despre statutul deputatului în Parlament

38. Legea cu privire la petiționare cere funcționarilor publici sau autorităților guvernamentale să răspundă la cererile scrise în termen de treizeci de zile. Dacă aceștia nu au competență, atunci ei trebuie să expedieze cererea organului competent în termen de trei zile.

39. Prevederile relevante ale Legii despre statutul deputatului în Parlament de la 7 aprilie 1994 sunt următoarele:

„Articolul 22/1

Deputatul este în drept să se adreseze oricărui organ de stat și obștesc, oricărei persoane oficiale în probleme ce țin de activitatea de deputat și să participe la examinarea lor.

Articolul 23

(1) Deputatul ca reprezentant al puterii legislative supreme este în drept să ceară la fața locului încetarea încălcării legii, iar în caz de necesitate să adreseze organelor și persoanelor oficiale respective cerința de a fi oprită încălcarea legii ... ”

B. Rapoarte cu privire la separația puterilor și independența sistemului judecătoresc în Republica Moldova

40. Paragrafele relevante ale raportului pentru anul 2004 al Comisiei Internaționale a Juriștilor (CIJ) cu privire la supremația legii în Republica Moldova prevăd următoarele:

„Misiunea în Republica Moldova efectuată de către Centrul pentru Independența Judecătorilor și a Avocaților al Comisiei Internaționale a Juriștilor (CIJ/CIJA) a conchis că, în pofida eforturilor Guvernului după declararea independenței Republicii Moldova de a reforma sistemul judecătoresc al acesteia, supremația legii suferă deficiențe serioase care trebuie soluționate. CIJ/CIJA a constatat că colapsul în separația puterilor a avut, din nou, ca rezultat un sistem judiciar care este, în cea mai mare parte, docil indicațiilor Guvernului. Practica „justiției la telefon” a revenit. Executivul poate să influențeze, în mod substanțial, numirile în funcțiile judecătorești prin intermediul Consiliului Superior al Magistraturii care nu este independent. Dincolo de acuzațiile de corupție, sistemul judecătoresc din Republica Moldova a avut un regres substanțial în ultimii trei ani, care are ca rezultat hotărâri judecătorești care pot distorsiona cursul justiției atunci când este vorba de interesele Guvernului... ”

41. Raportul din anul 2003 al Organizației Freedom House cu privire la Republica Moldova prevede, *inter alia*, că:

„... În anul 2002, principiul supremației legii era sfidat în Republica Moldova... . De asemenea, o serie de numiri în funcția de judecător bazate pe loialitatea față de partidul de guvernământ, demiterea ombudsmanului și încercările de a limita independența Curții Constituționale, au afectat echilibrul fragil dintre puterile legislativă, executivă și judecătorească în 2002... . În aprilie 2002, Asociația Judecătorilor din Republica Moldova (AJM) a semnalat că Guvernul a început o „epurare în masă” în sistemul judecătoresc. Șapte judecători și-au pierdut posturile. ...

Situația s-a agravat atunci când președintele Voronin a refuzat să prelungească mandatele altor 57 de judecători... ”

42. Raportul din anul 2003 al organizațiilor Inițiativa pentru Justiție a Societății Deschise și Freedom House Moldova prevedea, *inter alia*, următoarele:

„... a fost instituită practica de „luare la control” a anumitor dosare, care prezentau interes pentru liderii comuniști sau autoritățile de stat. Această practică implică următoarele: Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) sau Curtea Supremă de Justiție (ambele instituții sunt conduse de către aceeași persoană) primește instrucțiuni de la Președinție, Guvern sau Parlament, referitoare la dosarul concret și la soluția necesară (astfel de instrucțiuni există și în formă verbală). Ca urmare a acestor instrucțiuni, Curtea Supremă de Justiție sau CSM se adresează direct președintelui instanței de judecată care examinează dosarul vizat cu indicația „de a lua la control personal” examinarea unui sau altui dosar concret. Așa numita „luare la control” reprezintă, de fapt, instrucțiuni directe cu privire la soluțiile în dosare concrete.”

C. Materiale ale Organizației Națiunilor Unite

43. Convenția cu privire la încetarea raporturilor de muncă din inițiativa patronului nr. 158 a Organizației Internaționale a Muncii, care a fost ratificată de către Republica Moldova la 14 februarie 1997, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Articolul 5

Nu vor constitui *inter alia* motive valabile pentru încetare următoarele:

...

c) formularea unei plângeri sau participarea la proceduri împotriva unui patron implicând invocarea violării legilor și reglementărilor sau recursul la autoritățile administrative competente;

...”

44. Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva Corupției, care a fost adoptată de către Adunarea Generală prin rezoluția nr. 58/4 de la 31 octombrie 2003 și care este în vigoare de la 14 decembrie 2005, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Articolul 33

Protecția persoanelor care comunică informații

Fiecare stat parte are în vedere încorporarea în sistemul său juridic intern a măsurilor corespunzătoare pentru a asigura protecția împotriva oricărui tratament nejustificat al oricărei persoane care semnalează autorităților competente, cu bună-credință și în baza unor presupuneri rezonabile, orice fapt privind infracțiunile prevăzute de prezenta convenție.”

La data la care a fost adoptată această hotărâre, Convenția a fost semnată de către 140 de state și ratificată sau la care au aderat 77 de state, care nu includeau Republica Moldova.

C. Materiale ale Consiliului Europei

45. Convenția penală cu privire la corupție a Consiliului Europei din 27 ianuarie 1999, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Preambul

Statele membre ale Consiliului Europei și alte state semnatare ale prezentei Convenții,

...

Subliniind că corupția constituie o amenințare pentru preeminența dreptului, democrație și drepturile omului, subminează principiile bunei administrări, echității și justiției sociale, denaturează concurența, împiedică dezvoltarea economică și periclitează stabilitatea instituțiilor democratice și temelia morală a societății;

...

Au convenit asupra celor ce urmează:

...

Articolul 22. Protecția colaboratorilor de justiție și a martorilor

Fiecare Parte adoptă măsuri legislative și alte măsuri necesare pentru a asigura o protecție eficientă și convenabilă:

a) persoanelor care furnizează informații referitoare la infracțiunile penale stabilite în virtutea articolelor 2-14 sau care colaborează într-un alt mod cu autoritățile obligate să cerceteze sau să urmărească;

b) martorilor care fac o depoziție referitoare la astfel de infracțiuni.”

În ceea ce privește articolul 22, Raportul Explicativ al acestei Convenții prevede următoarele:

„111. ... termenul „martori” se referă la persoane care posedă informații relevante pentru procedurile penale cu privire la infracțiunile de corupție prevăzute de articolele 2-14 ale Convenției și include informatorii.”

Această Convenție a fost semnată de către Republica Moldova la 24 iunie 1999 și a intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 1 mai 2004.

46. Convenția civilă cu privire la corupție a Consiliului Europei din 4 noiembrie 1999, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Preambul

Statele membre ale Consiliului Europei, celelalte state și Comunitatea Europeană, semnatare ale prezentei Convenții,

...

Subliniind faptul că, corupția reprezintă o gravă amenințare pentru supremația legii, democrație și drepturile omului, echitate și dreptate socială, împiedică dezvoltarea economică și pune în pericol funcționarea corectă și cinstită a economiei de piață;

Recunoscând consecințele negative ale corupției asupra individului, întreprinderilor și statelor, precum și asupra instituțiilor internaționale;

...

Am convenit asupra celor ce urmează:

...

Articolul 9. Protecția salariaților

Fiecare Parte va prevedea în dreptul său intern o protecție adecvată împotriva oricărei sancțiuni nejustificate față de salariații care, cu bună credință și pe baza unor suspiciuni rezonabile, denunță fapte de corupție persoanelor sau autorităților responsabile.

În ceea ce privește articolul 9, Raportul Explicativ al acestei Convenții prevede următoarele:

„65. Acest articol examinează obligația fiecărei Părți de a lua toate măsurile necesare pentru a proteja împotriva oricărei sancțiuni nejustificate salariații care cu bună credință și pe baza unor bănueli rezonabile denunță actele și practicile de corupție.

66. În ce privește măsurile de protecție ce trebuie luate în conformitate cu articolul 9, dreptul Părților ar putea să prevadă, de exemplu, că un angajator poate fi condamnat la plata unor despăgubiri în favoarea angajatului său care a fost victima unor sancțiuni nejustificate.

67. Într-adevăr, afacerile de corupție sunt dificil de detectat și investigat, iar angajații sau colegii (din sectorul public sau privat) persoanelor implicate sunt deseori primii care descoperă sau suspectează ceva anormal.

68. „Protecția adecvată împotriva oricărei sancțiuni nejustificate” implică, în virtutea acestei Convenții, că orice sancțiune împotriva angajaților bazată pe faptul că aceștia au raportat persoanelor sau autorităților competente să primească informațiile referitoare la un asemenea act, nu va fi justificată. În schimb, raportarea actelor de corupție nu va fi considerată în sine ca o violare a obligației de confidențialitate. Aceste sancțiuni nejustificate pot include, de exemplu, concedierea sau retrogradarea, ca și orice altă măsură care prejudiciază evoluția carierei angajatului.

69. Trebuie bine precizat că dacă nimeni nu poate împiedica angajatorii să ia toate măsurile necesare împotriva angajaților lor conform dispozițiilor relevante (de exemplu din domeniul dreptului muncii) aplicabile în aceste circumstanțe, angajatorii nu trebuie să dea sancțiuni nejustificate angajaților numai sub pretextul că aceștia din urmă au raportat bănuelile lor persoanei sau autorității responsabile.

70. De aceea, protecția adecvată pe care Părțile sunt solicitate să o asigure trebuie să incite angajații de a raporta bănuelile lor persoanei sau autorității responsabile. De fapt, în numeroase cazuri persoanele care au informații privind activitățile de corupție nu le comunică în special datorită fricii de eventualele consecințe negative.

71. Protecția prevăzută acoperă numai cazurile în care angajații au motive bune pentru a crede că bănuelile lor sunt fondate și le raportează cu bună credință. Altfel spus, această protecție nu se aplică decât persoanelor care acționează într-o manieră sinceră, și nu celor care o fac din rea-voință.”

Această Convenție a fost semnată de către Republica Moldova la 4 noiembrie 1999 și a intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 1 iulie 2004.

47. Recomandarea cu privire la Codurile Deontologice pentru Funcționarii Publici, adoptată de către Comitetul de Miniștri al Consiliului

Europei la 11 mai 2000 (Rec(2000)10), în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Articolul 11

Respectând dreptul la accesul la informații oficiale, funcționarul public are obligația de a trata corespunzător, cu toată confidențialitatea necesară, toate informațiile și documentele obținute de către el sau ea în timpul sau datorită serviciului său.

Articolul 12 – Raportarea

...

5. Funcționarul public trebuie să raporteze autorităților competente orice probă, acuzație sau suspiciune cu privire la activitatea ilegală sau criminală care are legătură cu serviciul public, care a ajuns la cunoștința lui sau a ei în timpul serviciului său sau care a avut loc la serviciul său. Investigația faptelor raportate va fi efectuată de către autoritățile competente.

6. Administrația publică trebuie să asigure că funcționarul public care raportează orice fapt menționat mai sus din motive rezonabile și cu bună-credință nu va suferi vreun dezavantaj.”

ÎN DREPT

48. Reclamantul a pretins că demiterea sa pentru transmiterea scrisorilor în cauză către ziarul *Jurnal de Chișinău* a constituit o încălcare a dreptului său la libertatea de exprimare și, în special, a dreptului său de a comunica informații și idei terțelor persoane. Articolul 10 al Convenției prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

I. ADMISIBILITATEA CAUZEI

A. Pretenția formulată în temeiul articolului 6 al Convenției

49. În cererea sa inițială, reclamantul a formulat o pretenție în temeiul articolului 6 al Convenției în ceea ce privește omisiunea instanțelor de judecată naționale de a examina argumentele aduse de el în procedurile cu privire la restabilirea sa în funcție. Totuși, în corespondența sa ulterioară, reclamantul a cerut Curții să lase fără examinare acea pretenție. Prin urmare, Curtea nu o va examina.

B. Pretenția formulată în temeiul articolului 10 al Convenției

50. Guvernul nu a contestat autenticitatea scrisorii care a fost trimisă de către dl Mișin Procurorului General. Totuși, el a susținut că nu a existat o ingerință în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare, deoarece el nu era autorul articolelor care au fost publicate în *Jurnal de Chișinău* și nu a fost demis pentru exercitarea libertății sale de exprimare, ci, pur și simplu, pentru încălcarea regulamentului intern al Procuraturii Generale. În opinia sa, deoarece pretențiile reclamantului erau, în esență, legate de drepturile sale de muncă, articolul 10 nu era aplicabil.

51. Reclamantul a susținut că articolul 10 este aplicabil în această cauză, indiferent de faptul dacă el era sau nu autorul scrisorilor care au fost trimise ziarului. Bazându-se pe cauzele *Thoma v. Luxembourg* (nr. 38432/97, ECHR 2001-III) și *Jersild v. Denmark* (hotărâre din 23 septembrie 1994, Seria A nr. 298), el a susținut că Curtea a constatat deja că libertatea de exprimare cuprinde, de asemenea, dreptul de a comunica informații primite de la terțe persoane.

52. Curtea reiterează că protecția garantată de articolul 10 se extinde asupra locului de muncă în general și asupra funcționarilor publici în special (a se vedea *Vogt v. Germany*, hotărâre din 26 septembrie 1995, Seria A nr. 323, § 53; *Wille v. Liechtenstein* [GC], nr. 28396/95, § 41, ECHR 1999-VII; *Ahmed and Others v. the United Kingdom*, hotărâre din 2 septembrie 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VI, § 56; și *Fuentes Bobo v. Spain*, nr. 39293/98, § 38, 29 februarie 2000).

53. Reclamantul a trimis scrisorile unui ziar, care ulterior le-a publicat. Deoarece articolul 10 include libertatea de a comunica informații și deoarece reclamantul a fost demis pentru participarea sa la publicarea scrisorilor, Curtea respinge obiecția preliminară a Guvernului.

54. Curtea consideră că pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 10 al Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun temei pentru a o declara inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară cererea admisibilă. În conformitate cu decizia sa

de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestei pretenții.

II. FONDUL CAUZEI

A. Existența unei ingerințe

55. Curtea a constatat în paragraful 53 de mai sus că articolul 10 este aplicabil în această cauză. În continuare, ea susține că demiterea reclamantului pentru că a făcut publice scrisorile a constituit „un amestec al autorităților publice” în dreptul acestuia la libertatea de exprimare în sensul primului paragraf al acestui articol.

56. O astfel de ingerință va constitui o violare a articolului 10, doar dacă ea este „prevăzută de lege”, urmărește unul sau mai multe scopuri care sunt legitime în conformitate cu paragraful 2 și este „necesară într-o societate democratică” pentru a atinge acele scopuri.

B. Dacă ingerința a fost „prevăzută de lege”

57. În observațiile sale inițiale, reclamantul a susținut că ingerința nu a fost prevăzută de lege, deoarece legea pe care s-au bazat autoritățile naționale nu a fost suficient de previzibilă. Totuși, în susținerile sale verbale ulterioare, el nu și-a susținut acest punct de vedere.

58. Curtea notează că reclamantul a fost demis în temeiul articolului 263/1 al Codului Muncii pentru că a încălcat punctele 1.4 și 4.11 ale Regulamentului Intern al Serviciului de Presă al Procuraturii Generale (a se vedea paragraful 31 de mai sus). Totuși, deoarece părțile nu au prezentat argumente cu privire la această chestiune, ulterior, în fața Curții, ea va continua examinarea sa bazându-se pe presupunerea că prevederile conținute în punctele 1.4 și 4.11 ale Regulamentului Intern au corespuns cerinței ca ingerința să fie „prevăzută de lege”.

C. Dacă ingerința a urmărit un scop legitim

59. Reclamantul a susținut că ingerința nu a urmărit un scop legitim. Guvernul a susținut că scopurile legitime urmărite în această cauză au fost de a menține autoritatea sistemului judiciar, de a preveni infracțiunile și de a proteja reputația altora. Din partea sa, Curtea este gata să accepte că scopul legitim urmărit a fost de a împiedica divulgarea de informații confidențiale. Hotărând astfel, Curtea consideră semnificativ faptul că, la momentul demiterii sale, reclamantul a refuzat să divulge sursa de informare, ceea ce sugerează că informația nu a fost ușor disponibilă sau publică (a se vedea *Haseldine v. the United Kingdom*, nr. 18957/91, decizia Comisiei din 13

mai 1992, Decisions and Reports (DR) 73). Prin urmare, Curtea trebuie să examineze dacă ingerința a fost necesară într-o societate democratică, în special, dacă a existat o relație proporțională între ingerință și scopul urmărit de aceasta.

D. Dacă ingerința a fost necesară într-o societate democratică

1. Argumentele părților

(a) Reclamantul

60. Potrivit reclamantului, transmiterea scrisorilor trebuie privită ca o informare despre un comportament ilegal.

61. În primul rând, el a făcut referire la faptul că el a acționat cu bună-credință și că atunci când el a transmis scrisorile către ziar, el era convins că ele conțineau informații cu privire la săvârșirea unei infracțiuni grave de către vicepreședintele Parlamentului. Unicul motiv al transmiterii sale a fost de a ajuta în lupta împotriva corupției și a traficului de influență. El nu a fost de acord cu faptul că nota dlui Mișin a avut, pur și simplu, scopul de a transmite scrisoarea polițiștilor Procurorului General în conformitate cu Legea cu privire la petiționare (a se vedea paragraful 38 de mai sus) și cu argumentul că acțiunile dlui Mișin au fost în conformitate cu articolele 22 și 23 ale Legii cu privire la Statutul Deputatului în Parlament (a se vedea paragraful 39 de mai sus). În continuare, el a declarat că scrisorile nu constituiau parte a unui dosar penal.

Reclamantul a susținut că în lumina modului în care au fost numiți Procurorul General și adjuncții săi și având în vedere poziția predominantă a partidului comunistilor în Parlament, Procuratura Generală este percepută de către public ca fiind puternic influențată de către Parlament. Independența Procuraturii Generale este garantată în teorie, însă nu și în practică. Potrivit reclamantului, Procurorul General ar putea fi demis la dorința Parlamentului, fără a fi aduse motive. În anii 2002-2003, au fost demisi mai mult de treizeci de procurori, care nu erau considerați loiali Partidului Comunistilor. Mai mult, dl Mișin, care era unul din liderii partidului de guvernământ și vicepreședinte al Parlamentului, era, de asemenea, perceput ca folosind, în mod sistematic, funcția sa pentru a influența rezultatul procedurilor judecătorești.

Reclamantul a adăugat că limbajul din scrisoarea scrisă de către dl Mișin, în mod univoc, sugera că autorul acesteia avea intenția de a influența rezultatul urmăririi penale pornite împotriva celor patru polițiști. Un astfel de comportament a constituit o infracțiune prevăzută de articolul 190/1 al Codului Penal (a se vedea paragraful 33 de mai sus). De asemenea, reclamantul a notat faptul că după primirea scrisorii în cauză, Procurorul General a ordonat revederea urmăririi penale, iar, la scurt timp, după aceasta procedurile penale au fost încetate. Potrivit reclamantului, faptul că cei patru

polițiști au decis să ceară reprezentanților statului de la cel mai înalt nivel să investigheze legalitatea acuzațiilor penale împotriva lor, constituie un indiciu cu privire la existența în Republica Moldova a unei practici care era contrară principiului separației puterilor. Este foarte puțin probabil ca polițiștii care se ocupă de investigarea infracțiunilor să nu fie conștienți de faptul că autoritățile cărora ei le-au adresat scrisorile lor nu aveau competențe judiciare.

Potrivit reclamantului, informația dezvăluită de el era, astfel, de un interes public major.

62. Pentru a dezvălui informația, el nu a avut nicio altă soluție decât să se ducă la un ziar. Deoarece în Republica Moldova nu exista legislație cu privire la *whistle-blowing*, angajații nu aveau nicio procedură pentru a dezvălui infracțiunile la locul lor de muncă. Ar fi fost inutil de a aduce chestiunea în atenția Procurorului General, deoarece el nu era independent. Chiar dacă acesta a știut de scrisoarea dlui Mișin timp de aproape șase luni, s-ar părea că el, pur și simplu, a ascuns existența acesteia, conformându-se concomitent cu aceasta. Refuzul Procuraturii de a porni urmărirea penală împotriva dlui Mișin după publicarea articolelor în ziar (a se vedea paragrafele 15 și 29 de mai sus) susțineau opinia că orice dezvăluire făcută procuraturii ar fi fost lipsită de succes. Mai mult, reclamantul a avut motive rezonabile să se teamă de faptul că dacă el dezvăluia scrisoarea superiorilor săi, probele ar fi putut fi ascunse sau distruse.

Reclamantul a mai susținut că ar fi fost nerezonabil de a se aștepta că el se va plânde Parlamentului, deoarece 71 din 101 de membri ai acestuia erau din Partidul Comuniștilor aflat la guvernare și că nu a existat vreun precedent ca un deputat din cadrul acelui partid să fie urmărit pentru săvârșirea unei infracțiuni. Mai mult, între anii 2001 și 2004 nicio inițiativă din partea opoziției, care era contrară intereselor partidului de guvernământ nu s-a bucurat vreodată de succes în Parlament.

63. De asemenea, reclamantul s-a plâns de severitatea sancțiunii care i-a fost impusă și a notat că aceasta era cea mai severă din toate sancțiunile posibile.

(b) Guvernul

64. În opinia Guvernului, dezvăluirea în cauză nu a constituit *whistle-blowing*.

65. El a considerat că scrisorile erau documente interne la care reclamantul nu ar fi avut, în mod normal, acces în virtutea funcțiilor sale. Astfel, el, în mod efectiv, „le-a furat”. Mai mult, scrisorile dezvăluite de către reclamant erau confidențiale și făceau parte dintr-un dosar penal. În conformitate cu Codul de procedură penală, materialele anchetei preliminare nu se pot da publicității decât cu autorizația anchetatorului penal (a se vedea paragraful 35 de mai sus).

Buna-credință a reclamantului mai putea fi pusă la îndoială și din motivul că scrisoarea scrisă de către dl Mișin nu putea fi, în mod rezonabil, considerată ca exercitare a unei presiuni necorespunzătoare asupra Procurorului General. Expresia „Vă rog să vă implicați personal în această cauză și s-o soluționați în strictă conformitate cu legea” era conform legislației o formă normală de comunicare între diferite autorități ale statului. Dl Mișin, pur și simplu, a transmis scrisoarea primită de la cei patru polițiști autorității competente – Procuratura Generală – în conformitate cu Legea cu privire la petiționare (a se vedea paragraful 38 de mai sus) și Legea despre Statutul Deputatului în Parlament (a se vedea paragraful 39 de mai sus). Conform ultimei Legi, un deputat în Parlament are dreptul, *inter alia*, să examineze petiții adresate de cetățeni, să le transmită autorităților competente, să participe la examinarea lor și să supravegheze respectarea legislației.

Nu a existat o legătură cauzală între scrisoarea dlui Mișin și decizia ulterioară de a înceta urmărirea penală împotriva celor patru polițiști. Potrivit observațiilor prezentate de Guvern, Procuratura este un organ cu adevărat independent, a cărui independență este garantată prin Constituția și legislația Republicii Moldova (a se vedea paragrafele 36 și 40 de mai sus).

Mai mult, reclamantul nu a prezentat instanțelor judecătorești naționale același motiv pentru acțiunile sale ca și cel prezentat angajatorului său (a se vedea paragrafele 18 și 20 de mai sus). În opinia Guvernului, acest lucru a indicat, de asemenea, lipsa de bună-credință din partea acestuia și a demonstrat că motivul real din spatele dezvăluirii nu a fost lupta împotriva corupției, ci doar o încercare de a-i umili pe cei vizați.

66. Deoarece, după cum a fost rezumat mai sus, dl Mișin nu a încercat să exercite presiune asupra Procurorului General, informația conținută în scrisoarea sa nu era de interes public.

67. Mai mult, reclamantul nu a dezvăluit informația unei autorități competente și a acționat în grabă. Nu au existat informații de natură urgentă sau ireversibilă cu privire la viață, sănătate sau mediu înconjurător. Reclamantul era în drept să facă o dezvăluire în exterior, doar dacă nu era posibil s-o facă în interior. Orice astfel de dezvăluire trebuia făcută în primul rând conducerii de vârf a Procuraturii Generale, iar, ulterior, Parlamentului (inclusiv Comisiilor Parlamentare, fracțiunilor și opoziției), decât să se ducă direct la presă.

În sprijinul susținerii sale, Guvernul a trimis Curții copii ale câtorva plângeri care au fost prezentate de către cetățeni Parlamentului cu privire la preținse ilegalități la locul de muncă și alte chestiuni. Se pare că toate plângerile au fost trimise de către Parlament organelor competente, precum Procuratura Generală și Consiliul Superior al Magistraturii, fără vreo altă implicare din partea Parlamentului.

Guvernul a susținut că douăzeci și unu de state ale Statelor Unite ale Americii nu oferă protecție dezvăluirilor făcute mass-mediei, deși în Marea

Britanie protecția pentru whistle-blowing în exterior era posibilă doar în circumstanțe extrem de rare și strict definite.

68. Având în vedere natura obligațiilor și responsabilităților funcționarilor publici, marja de apreciere de care se bucură Statele atunci când exercită o ingerință în libertatea de exprimare a acestora este foarte largă. *In fine*, Guvernul a susținut că severitatea sancțiunii a fost proporțională gravității acțiunilor reclamantului.

2. Aprecierea Curții

(a) Principiile generale aplicabile în această cauză

69. Chestiunea principală care urmează a fi determinată este dacă ingerința a fost „necesară într-o societate democratică”. În acest sens, principiile fundamentale sunt bine stabilite în jurisprudența Curții și au fost rezumate după cum urmează (a se vedea, printre altele, *Jersild v. Denmark*, citată mai sus, p. 23, § 31; *Hertel v. Switzerland*, hotărâre din 25 august 1998, *Reports* 1998-VI, pp. 2329-30, § 46; și *Steel and Morris v. the United Kingdom*, nr. 68416/01, § 87, ECHR 2005-II):

„(i) Libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile de bază pentru progresul acesteia și pentru realizarea proprie a fiecărei persoane. Potrivit paragrafului 2 al articolului 10, acesta este aplicabil nu numai „informației” sau „ideilor” care sunt primite favorabil sau sunt privite ca inofensive sau ca o chestiune de indiferență, dar și celor care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și liberalismului fără de care nu poate exista o „societate democratică”. După cum este prevăzut în articolul 10, această libertate este supusă unor excepții, care ... trebuie, totuși, interpretate strict, iar necesitatea unor astfel de restricții trebuie stabilită, în mod convingător...”

(ii) În sensul articolului 10 § 2, adjectivul „necesar” presupune existența unei „necesități sociale imperioase”. La aprecierea faptului dacă o astfel de necesitate există, Statele Contractante au o anumită marjă de apreciere, însă aceasta este însoțită de supravegherea europeană, care cuprinde atât legislația cât și deciziile prin care ea se aplică, chiar și cele adoptate de o instanță de judecată independentă. Prin urmare, Curtea este împuternicită să dea soluția finală cu privire la faptul dacă o „restricție” este compatibilă cu libertatea de exprimare, după cum aceasta este protejată de articolul 10.

(iii) Atunci când își exercită competența sa de supraveghere, sarcina Curții nu este de a lua locul autorităților naționale competente, ci mai degrabă, de a revedea, prin prisma articolului 10, deciziile pe care acestea le-au pronunțat ca urmare a competențelor lor de apreciere. Acest lucru nu înseamnă că supravegherea este limitată la stabilirea faptului dacă statul pârât și-a exercitat discreția sa, în mod rezonabil, cu precauție și cu bună-credință; ceea ce Curtea trebuie să facă este să examineze ingerința pretinsă prin prisma cauzei în întregime și să determine dacă aceasta a fost „proporțională scopului legitim urmărit” și dacă motivele invocate de către autoritățile naționale pentru a o justifica sunt „relevante și suficiente”. ... Făcând acest lucru, Curtea trebuie să se convingă că autoritățile naționale au aplicat standarde care au fost în conformitate cu principiile care rezultă din articolul 10 și, mai mult, că acestea s-au bazat pe o apreciere acceptabilă a faptelor relevante. ...”

70. În continuare, Curtea reiterează că articolul 10 se aplică, de asemenea, locului de muncă și că funcționarii publici, precum este și reclamantul, au dreptul la libertatea de exprimare (a se vedea paragraful 52 de mai sus). În același timp, Curtea este conștientă de faptul că angajații datorează angajatorului lor o atitudine loială, rezervată și discretă. Acest lucru este valabil mai ales în cazul funcționarilor publici, deoarece însăși natura serviciului public cere ca un funcționar public să aibă obligația de a fi loial și discret (a se vedea *Vogt v. Germany*, citată mai sus, § 53; *Ahmed and Others v. the United Kingdom*, citată mai sus, § 55; și *De Diego Nafria v. Spain*, nr. 46833/99, § 37, 14 martie 2002).

71. Deoarece misiunea funcționarilor publici într-o societate democratică este de a susține guvernul în exercitarea funcțiilor sale și dat fiind faptul că publicul are dreptul de a presupune că aceștia vor susține și nu vor obstrucționa guvernul ales în mod democratic, obligația de a fi loial și rezervat capătă o semnificație specială pentru aceștia (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ahmed and Others v. the United Kingdom*, citată mai sus, § 53.) Mai mult, având în vedere însăși natura funcției lor, funcționarii publici au, deseori, acces la informații pe care guvernul, din diferite motive legitime, ar putea avea interesul de a le păstra confidențiale sau secrete. Prin urmare, obligația de discreție caracteristică funcționarilor publici va fi, în general, una puternică.

72. Totuși, până-n prezent, Curtea nu a examinat cauze în care un funcționar a dezvăluit, în mod public, informații interne. În această măsură, această cauză ridică o chestiune nouă care poate fi distinsă de cea ridicată în cauza *Stoll v. Switzerland* ([GC], nr. 69698/01, 10 decembrie 2007), unde dezvăluirea a avut loc fără intervenția unui funcționar public. În această privință, Curtea notează că un funcționar public, în timpul serviciului său, ar putea afla informații de ordin intern, inclusiv informații secrete, divulgarea sau publicarea cărora corespunde unui interes public puternic. Astfel, Curtea consideră că semnalarea de către un funcționar public sau un angajat din sectorul public a unui comportament ilegal sau a unei infracțiuni la locul de muncă ar trebui, în anumite circumstanțe, să se bucure de protecție. Acest lucru ar putea fi cerut atunci când angajatul sau funcționarul public în cauză este singura persoană sau face parte dintr-o categorie mică de persoane care cunoaște ceea ce se întâmplă la serviciu și este, astfel, cea mai bine plasată să acționeze în interesul public prin alertarea angajatorului sau a publicului larg. În acest context, Curtea a ținut cont de următoarea declarație din Raportul Explicativ la Convenția Civilă cu privire la corupție a Consiliului Europei (a se vedea paragraful 46 de mai sus):

„În practică, cauzele de corupție sunt dificil de detectat și investigat, iar angajații sau colegii (fie publici sau privați) persoanelor implicate sunt, deseori, primele persoane care află sau bănuiesc că ceva este greșit.”

73. În lumina obligației de discreție la care s-a făcut referire mai sus, dezvăluirea ar trebui făcută, în primul rând, superiorului persoanei în cauză sau altei autorități sau instituții competente. Doar atunci când acest lucru este, în mod clar, nerezonabil, informația ar putea, ca o ultimă opțiune, să fie dezvăluită publicului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Haseldine*, citată mai sus). Prin urmare, atunci când apreciază dacă restrângerea libertății de exprimare a fost proporțională, Curtea trebuie să ia în considerație faptul dacă reclamantului i-au fost disponibile orice alte mijloace efective pentru remedierea ilegalității pe care el a avut intenția s-o divulge.

74. La stabilirea proporționalității unei ingerințe în libertatea de exprimare a unui funcționar public într-o astfel de cauză, Curtea trebuie, de asemenea, să ia în considerație și alți factori. În primul rând, trebuie de atras o deosebită atenție interesului public pe care-l implică informația dezvăluită. Curtea reiterează că în ceea ce privește restrângerea dezbaterilor cu privire la chestiunile de interes public, marja prevăzută de articolul 10 § 2 este restrânsă (a se vedea, printre altele, *Sürek v. Turkey (no. 1)* [GC], nr. 26682/95, § 61, ECHR 1999-IV). Într-un sistem democratic, acțiunile sau omisiunile guvernului trebuie să fie supuse unei analize profunde nu doar din partea autorităților legislative și judiciare, dar și din partea media și a opiniei publice. Interesul pe care-l poate avea publicul într-o anumită informație poate fi, câteodată, atât de puternic încât să depășească chiar și o obligație impusă, în mod legal, de a păstra confidențialitatea (a se vedea *Fressoz and Roire v. France* [GC], nr. 29183/95, ECHR 1999-I; și *Radio Twist, A.S. v. Slovakia*, nr. 62202/00, ECHR 2006-...).

75. Al doilea factor relevant pentru acest exercițiu de evaluare este autenticitatea informației dezvăluite. Autoritățile de stat competente pot să adopte măsuri cu scopul de a reacționa corespunzător și fără exces la acuzațiile defăimătoare lipsite de temei sau formulate cu rea-credință (a se vedea *Castells v. Spain*, hotărâre din 23 aprilie 1992, Seria A nr. 236, § 46). Mai mult, libertatea de exprimare presupune obligații și responsabilități, iar orice persoană care decide să dezvăluie informații trebuie să verifice atent, în măsura în care circumstanțele permit acest lucru, că aceasta este corectă și de încredere (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Morissens v. Belgium*, nr. 11389/85, decizia Comisiei din 3 mai 1988, DR 56, p. 127; și *Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway* [GC], nr. 21980/93, § 65, ECHR 1999-III).

76. Pe cealaltă parte a balanței, Curtea trebuie să evalueze prejudiciul, dacă acesta există, suferit de către autoritatea publică în urma dezvăluirii în cauză și să aprecieze dacă un astfel de prejudiciu prevalează față de interesul publicului ca informația să fie dezvăluită (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Hadjianastassiou v. Greece*, hotărâre din 16 decembrie 1992, Seria A nr. 252, § 45; și *Stoll v. Switzerland*, citată mai sus, § 130). În legătură cu aceasta, subiectul dezvăluirii și natura autorității administrative în cauză ar putea fi relevante (a se vedea *Haseldine*, citată mai sus).

77. Motivul din spatele acțiunilor angajatului care dezvăluie informația este un alt factor determinant pentru a decide dacă o anumită dezvăluire ar trebui protejată sau nu. Spre exemplu, o acțiune motivată de o acuzație personală sau de un antagonism personal sau de așteptarea unui avantaj personal, inclusiv un câștig pecuniar, nu ar justifica un nivel deosebit de înalt de protecție (a se vedea *Haseldine*, citată mai sus). Este important de stabilit faptul că, atunci când a făcut dezvăluirea, persoana a acționat cu bună-credință și cu convingerea că informația era adevărată, că dezvăluirea acesteia a fost în interes public și că lui sau ei nu i-au fost disponibile alte mijloace mai discrete de a remedia ilegalitatea.

78. *In fine*, în legătură cu revizuirea proporționalității ingerinței în legătură cu scopul legitim urmărit, este necesară analiza atentă a sancțiunii impuse reclamantului și a consecințelor acesteia (a se vedea *Fuentes Bobo*, citată mai sus, § 49).

79. Acum Curtea va aprecia faptele acestei cauze prin prisma principiilor de mai sus.

(b) Aplicarea principiilor de mai sus în această cauză

(i) Dacă reclamantul a avut mijloace alternative pentru a face dezvăluirea

80. Reclamantul a susținut că el nu a avut la dispoziția sa niciun mijloc alternativ efectiv pentru a face dezvăluirea, iar Guvernul a susținut că, dimpotrivă, reclamantul ar fi putut, în primul rând, aduce chestiunea în cauză la cunoștința superiorilor săi, iar ulterior a Parlamentului sau, dacă era necesar, a avocatului parlamentar.

81. Curtea notează că atât legislația Republicii Moldova cât și regulamentele interne ale Procuraturii Generale nu conțineau prevederi cu privire la raportarea iregularităților de către angajați (a se vedea paragraful 32 de mai sus). Prin urmare, se pare că nu a existat o altă autoritate decât superiorii reclamantului, cărora el le-ar fi putut raporta îngrijorările sale, și nicio procedură prescrisă pentru raportarea unor astfel de chestiuni.

82. De asemenea, se pare că dezvăluirea s-a referit la comportamentul unui vicepreședinte al Parlamentului, care era un funcționar de rang înalt și că, deși Procurorul General cunoștea situația în cauză de aproape șase luni, el nu a arătat niciun semn că ar fi avut vreo intenție să răspundă, ci, dimpotrivă, a dat impresia că el a cedat presiunii care a fost exercitată asupra instituției sale.

83. În ceea ce privește mijloacele alternative de dezvăluire sugerate de către Guvern (a se vedea paragraful 67 de mai sus), Curtea constată că ei nu i s-a prezentat vreo probă satisfăcătoare care să contrazică susținerea reclamantului că niciuna din alternativele propuse nu ar fi fost efective în circumstanțele speciale ale acestei cauze.

84. În lumina celor menționate mai sus, Curtea consideră că în circumstanțele acestei cauze, dezvăluirea externă, chiar și unui ziar, putea fi justificată.

(ii) Interesul public în informația dezvăluită

85. Reclamantul a susținut că nota dlui Mișin a constituit o probă a ingerinței politice în administrarea justiției. Guvernul nu a fost de acord.

86. Curtea notează că scrisoarea polițiștilor a cerut dlui Mișin să verifice legalitatea acuzațiilor penale aduse împotriva lor de către procuratură (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Dl Mișin a reacționat prin transmiterea unei scrisori oficiale Procurorului General. Guvernul a susținut că acțiunile dlui Mișin au fost în conformitate, *inter alia*, cu Legea privind Statutul Deputatului în Parlament. În acest context, Curtea consideră necesar să reitereze că într-o societate democratică atât instanțele judecătorești cât și organele de urmărire penală nu trebuie să fie supuse presiunii politice. Orice interpretare a oricărei legislații care stabilește drepturile membrilor Parlamentului trebuie să fie conformă acestui principiu.

Examinând nota pe care dl Mișin a scris-o Procurorului General, Curtea nu poate să accepte faptul că aceasta avea scopul doar de a transmite scrisoarea polițiștilor unui organ competent, după cum a sugerat Guvernul (a se vedea paragraful 65 de mai sus). Mai mult, având în vedere contextul și limbajul folosit de către dl Mișin, ea nu poate exclude faptul că efectul notei a fost de a exercita presiune asupra Procuraturii Generale, indiferent de includerea sintagmei că cauza trebuia „să fie examinată în strictă conformitate cu legea” (a se vedea paragraful 10 de mai sus).

87. În pofida acestor împrejurări, Curtea notează că Președintele Republicii Moldova a optat împotriva practicilor de ingerință de către politicieni în sistemul justiției penale și că media din Republica Moldova a relatat pe larg despre subiectul respectiv (a se vedea paragraful 11 de mai sus). De asemenea, ea notează raporturile organizațiilor internaționale ne-guvernamentale, care și-au exprimat îngrijorarea cu privire la încălcarea separației puterilor și lipsa independenței sistemului judecătoresc în Republica Moldova.

88. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că scrisorile dezvăluite de către reclamant au avut legătură cu chestiuni precum separația puterilor, comportamentul necorespunzător al unui politician de rang înalt și atitudinea Guvernului față de brutalitatea poliției (a se vedea paragrafele 10 și 14 de mai sus). Nu există nicio îndoială că acestea sunt chestiuni foarte importante într-o societate democratică despre care publicul are un interes legitim de a fi informat și care cad sub incidența dezbaterilor politice.

(iii) Autenticitatea informației dezvăluite

89. Părțile au fost de acord că scrisorile transmise de către reclamant ziarului *Jurnal de Chișinău* au fost adevărate (a se vedea paragraful 26 de mai sus).

(iv) Detrimentul adus Procuraturii Generale

90. Curtea observă că este în interesul public de a menține încrederea în independența și neutralitatea politică a procuraturii unui Stat (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Prager and Oberschlick v. Austria*, hotărâre din 26 aprilie 1995, Seria A nr. 313, § 34). Scrisorile trimise de către reclamant ziarului nu au fost scrise de către funcționarii Procuraturii Generale, iar, potrivit Guvernului, scrisoarea de la dl Mișin a fost o comunicare normală între autoritățile statale, care nu a afectat decizia Procurorului General de a înceta urmărirea penală împotriva polițiștilor. Totuși, concluzia formulată de către ziar în articolele sale că Procuratura Generală a fost subiectul unei influențe necuvenite a putut avea consecințe negative puternice asupra încrederii publice în independența acelei instituții.

91. Totuși, Curtea consideră că interesul public de a fi dezvăluite informații despre presiuni necorespunzătoare și ilegalități în cadrul procuraturii este atât de important într-o societate democratică încât el a prevalat asupra interesului de a menține încrederea publică în Procuratura Generală. În acest context, ea reiterează că discuțiile deschise a tematicilor de îngrijorare publică sunt esențiale pentru democrație și trebuie acordată o mare importanță faptului de a nu descuraja persoanele de a vocifera opiniile lor cu privire la astfel de chestiuni (a se vedea, *Barfod v. Denmark*, hotărâre din 22 februarie 1989, Seria A nr. 149, § 29).

(v) Dacă reclamantul a acționat cu bună-credință

92. Reclamantul a susținut că singurul său motiv pentru dezvăluirea scrisorilor a fost de a contribui la lupta împotriva corupției și a traficului de influență. Această declarație nu a fost contestată de către angajatorul său. Pe de altă parte, Guvernul a exprimat îndoieli cu privire la buna-credință a reclamantului susținând, *inter alia*, că el nu a dat această explicație în fața instanțelor judecătorești naționale.

93. În baza materialelor de care dispune, Curtea nu vede niciun motiv pentru a crede că reclamantul a fost motivat de dorința de a câștiga un avantaj personal sau de a se răzbuna personal pe angajatorul său sau pe dl Mișin, sau că a existat vreun alt motiv ulterior pentru acțiunile sale. Faptul că el nu a făcut declarațiile sale despre lupta împotriva corupției și a traficului de influență în fața instanțelor judecătorești naționale nu este, în opinia Curții, convingător, deoarece el putea să se concentreze asupra contestării motivelor invocate de către angajatorul său pentru demiterea lui

și ar fi putut să nu considere necesar să se refere la chestiuni pe care angajatorul său nu le-a contestat.

94. Prin urmare, Curtea ajunge la concluzia că motivele reclamantului au fost cele declarate de către el și că el a acționat cu bună-credință.

(vi) *Severitatea sancțiunii*

95. *In fine*, Curtea notează că reclamantului i-a fost aplicată cea mai severă sancțiune posibilă. Deși autoritățile puteau să aplice o pedeapsă mai puțin severă, ele au decis să demită reclamantul, ceea ce, fără îndoială, este o măsură foarte aspră (a se vedea *Vogt*, citată mai sus, § 60). Această sancțiune nu numai că a avut repercusiuni negative asupra carierei reclamantului, dar ea a putut, de asemenea, să aibă o consecință serioasă de descurajare a altor angajați de la procuratură și să-i descurajeze pe aceștia să raporteze orice comportament ilegal. Mai mult, având în vedere raportarea de către media a cauzei reclamantului, sancțiunea ar fi putut avea o consecință de descurajare nu doar asupra angajaților procuraturii, dar și asupra multor alți funcționari publici și angajați.

96. Curtea observă că Guvernul a susținut că reclamantul a „furat” de fapt scrisoarea, care în opinia Guvernului era secretă și făcea parte dintr-un dosar penal. De asemenea, Guvernul a declarat că scrisoarea dlui Mișin nu a exercitat nicio presiune necorespunzătoare asupra Procurorului General. Aceasta a constituit o comunicare normală între autoritățile statale și nu a avut vreo legătură cu decizia de a înceta procedurile împotriva polițiștilor. În aceste circumstanțe, Curtea constată că este dificil de a justifica aplicarea unei sancțiuni atât de severe.

(c) *Concluzie*

97. Fiind conștientă de importanța dreptului la libertatea de exprimare a chestiunilor de interes general, a dreptului funcționarilor publici și a altor angajați de a raporta comportamentul ilegal și infracțiunile de la locul lor de muncă, obligațiile și responsabilitățile angajaților față de angajatorii lor și dreptul angajatorilor de a administra personalul lor și analizând alte interese diferite implicate în această cauză, Curtea ajunge la concluzia că ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare, în special în dreptul său de a comunica informații, nu a fost „necesară într-o societate democratică”.

Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

98. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înantelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

99. Reclamantul a pretins EUR 15,000 cu titlu de prejudiciu material și moral constituite din următoarele: EUR 6,000 pentru pierderea veniturilor pentru perioada în care el nu a fost angajat după demiterea sa, EUR 6,000 pentru pierderea perspectivelor profesionale și EUR 3,000 pentru prejudiciul moral.

100. Guvernul a contestat pretenția și a susținut că pretențiile reclamantului erau nefondate și excesive.

101. Curtea consideră că reclamantul trebuia să fi suferit un prejudiciu material și moral ca urmare a demiterii sale. Făcând evaluarea sa, în mod echitabil, ea acordă acestuia EUR 10,000.

B. Costuri și cheltuieli

102. Reprezentanții reclamantului au pretins EUR 6,843 cu titlu de asistență judiciară, dintre care EUR 4,400 au fost pretinse în ceea ce-l privește pe dl Gribincea și EUR 2,443 în ceea ce-l privește pe dl Zamă. Ei au prezentat o listă detaliată și un contract în care erau indicate onorariile pe oră ale avocaților, care constituiau EUR 80 și, respectiv, EUR 70. Calculele din lista detaliată nu au inclus timpul lucrat asupra pretenției formulate în temeiul articolului 6, care a fost, ulterior, retrasă de către reclamant.

103. Ei au susținut că numărul de ore pe care ei l-au dedicat cauzei nu a fost excesiv și că a fost justificat de complexitatea acesteia și de faptul că observațiile au trebuit scrise în limba engleză.

104. În ceea ce privește onorariul perceput pe oră, avocații reclamantului au susținut că acesta a fost în limitele recomandate de către Baroul Avocaților din Republica Moldova, care variaua între EUR 40 și 150.

105. De asemenea, reprezentanții reclamantului au pretins EUR 2,413 pentru cheltuielile legate de audierea de la 6 iunie 2007, sumă care includea cheltuielile de transport, costurile vizei, costurile de asigurare și o diurnă.

106. Guvernul a contestat suma pretinsă pentru reprezentarea reclamantului. El a declarat că ea era excesivă și a contestat numărul de ore lucrate de către avocații reclamantului asupra cauzei și onorariile pe oră, în special cele percepute de dl Zamă, care în opinia lui, nu avea experiența necesară pentru a percepe onorarii atât de mari.

107. În ceea ce privește celelalte cheltuieli pretinse de către reclamant, Guvernul a susținut că ele trebuiau pretinse de la Curte.

108. Curtea reiterează că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-III). În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată și complexitatea cauzei, Curtea acordă întreaga sumă pretinsă de către dl Gribincea, EUR

1,600 pentru onorariul dlui Zamă și întreaga sumă pretinsă de către reprezentanții reclamantului pentru cheltuielile efectuate în legătură cu audierea de la 6 iunie 2007.

C. Dobânda de întârziere

109. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni, EUR 10,000 (zece mii euro) cu titlu de prejudiciu material și moral și EUR 8,413 (opt mii patru sute treisprezece euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât la rata aplicabilă la data plății;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
4. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limbile engleză și franceză și pronunțată în cadrul unei ședințe publice în Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg la 12 februarie 2008.

Erik Fribergh
Grefier

Jean-Paul Costa
Președinte